Čtvrtek 8. července 2021

P9_TA(2021)0349

Globální režim sankcí EU v oblasti lidských práv (unijní Magnitského zákon)

Usnesení Evropského parlamentu ze dne 8. července 2021 o globálním režimu sankcí EU v oblasti lidských práv (unijní Magnitského zákon) (2021/2563(RSP))

(2022/C 99/15)

Evropský parlament,

— s ohledem na své doporučení Radě ze dne 2. února 2012 týkající se konzistentní politiky uplatňované vůči režimům, proti nimž EU zavedla omezující opatření týkající se osobních a komerčních zájmů vůdců těchto režimů v EU ([1]),

— s ohledem na své usnesení ze dne 14. března 2019 o evropském sankčním režimu v případě porušování lidských práv ([2]),

— s ohledem na svá předchozí usnesení vyzývající k tomu, aby byl vytvořen celounijní mechanismus ukládání cílených sankcí vůči osobám zapojeným do závažného porušování lidských práv, včetně usnesení ze dne 4. září 2008 o hodnocení sankcí Evropské unie udělovaných v rámci opatření a politiky EU v oblasti lidských práv ([3]), usnesení ze dne 11. března 2014 o celosvětovém vymýcení mučení ([4]) a na usnesení ze dne 20. ledna 2021 o provádění společné zahraniční a bezpečnostní politiky – výroční zpráva za rok 2020 ([5]),

— s ohledem na své usnesení ze dne 20. ledna 2021 o lidských právech a demokracii ve světě a o politice Evropské unie v této oblasti – výroční zpráva za rok 2019 ([6]),

— s ohledem na své usnesení ze dne 13. září 2017 o korupci a lidských právech ve třetích zemích ([7]) a na své usnesení ze dne 5. července 2016 o boji proti obchodování s lidmi ve vnějších vztazích EU ([8]),

— s ohledem na svá usnesení týkající se porušování lidských práv, demokracie a právního státu (tzv. „naléhavá usnesení“) podle článku 144 jednacího řádu,

— s ohledem na hlavu V kapitolu 2 Smlouvy o Evropské unii (SEU) o přijímání sankcí v rámci společné zahraniční a bezpečnostní politiky (SZBP),

— s ohledem na článek 21 SEU o zásadách činnosti Unie na mezinárodním poli, včetně dodržování zásad Charty Organizace spojených národů a mezinárodního práva,

— s ohledem na čl. 31 odst. 2 o zvláštních ustanoveních SZBP,

— s ohledem na článek 215 Smlouvy o fungování Evropské unie (SFEU) o přijetí sankcí vůči třetím zemím a fyzickým osobám, skupinám a nestátním subjektům,

— s ohledem na prohlášení č. 25 Lisabonské smlouvy o potřebě zajistit právo fyzických osob nebo subjektů, kterých se týkají omezující opatření EU nebo opatření EU pro boj proti terorismu, na zákonné procesní záruky,

— s ohledem na společné sdělení Komise a místopředsedy, vysokého představitele ze dne 19. října 2020 o omezujících opatřeních proti závažnému porušování a zneužívání lidských práv (JOIN(2020)0020),

([1]) Úř. věst. C 239 E, 20.8.2013, s. 11.
([2]) Úř. věst. C 23, 21.1.2021, s. 108.
([3]) Úř. věst. C 295 E, 4.12.2009, s. 49.
([4]) Úř. věst. C 378, 9.11.2017, s. 52.
([5]) Přijaté texty, P9_TA(2021)0012.
([6]) Přijaté texty, P9_TA(2021)0014.
([7]) Úř. věst. C 337, 20.9.2018, s. 82.
([8]) Úř. věst. C 101, 16.3.2018, s. 47.

— s ohledem na rozhodnutí Rady (SZBP) 2020/1999 ([9]) a na rozhodnutí Rady (EU) 2020/1998 ([10]) ze dne 7. prosince 2020 o omezujících opatřeních proti závažnému porušování a zneužívání lidských práv,

— s ohledem na prováděcí nařízení Rady (EU) 2021/371 ze dne 2. března 2021 ([11]) a na prováděcí nařízení Rady (EU) 2021/478 ze dne 22. března 2021 ([12]), kterým se provádí nařízení (EU) 2020/1998 o omezujících opatřeních proti závažnému porušování a zneužívání lidských práv,

— s ohledem na směrnici Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/1371 ze dne 5. července 2017 o boji vedeném trestněprávní cestou proti podvodům poškozujícím finanční zájmy Unie ([13]),

— s ohledem na nařízení Rady (EU) 2017/1939 ze dne 12. října 2017, kterým se provádí posílená spolupráce za účelem zřízení Úřadu evropského veřejného žalobce (EPPO) ([14]),

— s ohledem na závěry ze zasedání Rady ze dne 18. listopadu 2020 o akčním plánu EU pro lidská práva a demokracii 2020–2024,

— s ohledem na strategický rámec EU pro lidská práva a demokracii z roku 2012,

— s ohledem na pokyny Komise ze dne 17. prosince 2020 k provádění některých ustanovení nařízení Rady (EU) 2020/1998 (C(2020)9432),

— s ohledem na Všeobecnou deklaraci lidských práv a další smlouvy a nástroje OSN týkající se lidských práv,

— s ohledem na Úmluvu OSN proti korupci a na politické prohlášení ze zvláštního zasedání Valného shromáždění o výzvách a opatřeních pro předcházení korupci a boj proti ní a o posílení mezinárodní spolupráce přijaté ve dnech 2.–4. června 2021,

— s ohledem na Evropskou úmluvu o lidských právech a na protokoly k této úmluvě,

— s ohledem na svou studii ze dne 26. dubna 2018 s názvem „Cílené sankce vůči fyzickým osobám kvůli závažnému porušování lidských práv – dopad, trendy a vyhlídky na úrovni EU“,

— s ohledem na rozhodnutí trestního senátu španělského Nejvyššího soudu ze dne 26. listopadu 2020 ohledně rozhodnutí Rady (SZBP) 2017/2074 ze dne 13. listopadu 2017, kterým se mění rozhodnutí o omezujících opatřeních vzhledem k situaci ve Venezuele ([15]),

— s ohledem na otázky předložené Komisi a místopředsedovi Komise, vysokému představiteli Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku, které se týkají globálního režimu sankcí EU v oblasti lidských práv (unijní Magnitského zákon) (O-000047/2021 – B9-0028/2021 and O-000048/2021 – B9-0029/2021),

— s ohledem na čl. 136 odst. 5 a čl. 132 odst. 2 jednacího řádu,

— s ohledem na návrh usnesení Výboru pro zahraniční věci,

A. vzhledem k tomu, že článek 21 SEU stanoví, že činnost Unie spočívá na zásadách demokracie, právního státu, univerzálnosti a nedělitelnosti lidských práv a základních svobod, úctě k lidské důstojnosti, zásadách rovnosti a solidarity a dodržování zásad Charty Organizace spojených národů a mezinárodního práva;

B. vzhledem k tomu, že podle článku 215 SFEU přijímá EU sankce buď jako vlastní opatření EU (tj. autonomní sankce), nebo za účelem provádění rezolucí Rady bezpečnosti OSN v případech, kdy třetí země, fyzické nebo právnické osoby, skupiny nebo nestátní subjekty nerespektují mezinárodní právo nebo lidská práva či provádějí politiky nebo činnosti, které se neřídí zásadami právního státu nebo demokratickými zásadami;

([9]) Úř. věst. L 410 I, 7.12.2020, s. 13.
([10]) Úř. věst. L 410 I, 7.12.2020, s. 1.
([11]) Úř. věst. L 71 I, 2.3.2021, s. 1.
([12]) Úř. věst. L 99 I, 22.3.2021, s. 1.
([13]) Úř. věst. L 198, 28.7.2017, s. 29.
([14]) Úř. věst. L 283, 31.10.2017, s. 1.
([15]) Úř. věst. L 295, 14.11.2017, s. 60.

Čtvrtek 8. července 2021

C. vzhledem ke sdělení Komise ze dne 19. ledna 2021 s názvem „Evropský hospodářský a finanční systém: podpora otevřenosti, síly a odolnosti“ (COM(2021)0032), které nastiňuje opatření ke zvýšení účinnosti sankcí EU s cílem zajistit, aby tyto sankce nebyly obcházeny nebo oslabovány, a vytvořit úložiště pro výměnu informací o sankcích, jakož i plán přechodu od odhalování systémového nedodržování sankcí EU k řízení o nesplnění povinnosti před Soudním dvorem Evropské unie;

D. vzhledem k tomu, že v listopadu 2018 nizozemská vláda zahájila mezi členskými státy EU diskuzi o zavedení unijního režimu cílených sankcí za porušování lidských práv; vzhledem k tomu, že Rada dne 7. prosince 2020 přijala rozhodnutí a nařízení, kterými se zřizuje globální režim sankcí EU v oblasti lidských práv;

E. vzhledem k tomu, že Evropský parlament systematicky odsuzuje případy porušování lidských práv;

F. vzhledem k tomu, že usnesení přijatá Evropským parlamentem velmi často vyzývají orgány EU, aby přijaly sankce, včetně individuálních sankcí, vůči osobám podezřelým ze spáchání zločinů proti lidskosti nebo závažného porušování lidských práv;

G. vzhledem k tomu, že korupce může mít ničivý dopad na stav lidských práv a často podkopává fungování a legitimitu institucí a právního státu; vzhledem k tomu, že Parlament vyzval, aby byly případy zneužívání a systémové korupce související se závažným porušováním lidských práv zohledňovány i v rámci globálního režimu sankcí EU v oblasti lidských práv;

H. vzhledem k tomu, že Spojené státy, Kanada a Spojené království přijaly obdobné sankční režimy; vzhledem k tomu, že spolupráce mezi podobně smýšlejícími zeměmi, které sdílejí hodnoty základních práv, demokracie a právního státu, povede k lepší koordinaci uplatňování cílených sankcí, a tím i k jejich vyšší účinnosti; vzhledem k tomu, že vláda Spojeného království dne 26. dubna 2021 spustila globální režim sankcí proti korupci;

1. vítá, že byl přijat globální režim sankcí EU v oblasti lidských práv jakožto zásadní doplněk souboru nástrojů EU v oblasti lidských práv a zahraniční politiky, který posiluje úlohu EU jako celosvětového aktéra na poli lidských práv tím, že jí umožňuje přijímat restriktivní opatření vůči právnickým a fyzickým osobám, které se na celém světě podílejí na závažném porušování lidských práv; zdůrazňuje, že nový režim musí být součástí širší, soudržné a jasně definované strategie, která bude zohledňovat cíle zahraniční politiky EU; zdůrazňuje, že strategie by měla rovněž usilovat o určení konkrétních kritérií, které budou spojeny s cíli, a podrobně uvádět, jak mohou sankce přispět ke splnění těchto kritérií; vyjadřuje však politování nad tím, že se Rada při přijímání nového režimu rozhodla uplatňovat jednomyslné hlasování namísto hlasování kvalifikovanou většinou, a opakuje svou výzvu k zavedení hlasování kvalifikovanou většinou pro přijetí sankcí v rámci uvedeného režimu;

2. vítá vymezení oblasti působnosti režimu za pomoci seznamu konkrétních závažných případů porušování lidských práv, včetně případů sexuálního násilí a násilí na základě pohlaví, a vyzývá Komisi, aby předložila legislativní návrh na změnu stávajících unijních právních předpisů o globálním režimu sankcí EU v oblasti lidských práv, a to rozšířením jeho oblasti působnosti tak, aby zahrnovala i případy korupce; naléhavě vyzývá Evropskou službu pro vnější činnost (ESVČ) a členské státy, aby využily flexibility při přizpůsobování se novým výzvám a hrozbám v oblasti lidských práv nebo zneužívání státních či mimořádných pravomocí, včetně těch, které se týkají protikoronavirových omezení nebo násilí páchaného na obhájcích lidských práv; zdůrazňuje, že sankce EU jsou zaměřeny na osoby, které porušují lidská práva, a jejich cílem není ovlivnit požívání lidských práv ze strany obyvatelstva;

3. vítá oznámení, že Komise v roce 2021 provede přezkum postupů, které vedou k obcházení a oslabování sankcí, jakož i přezkum stávajících povinností členských států v oblasti podávání zpráv o provádění a vymáhání sankcí; vyzývá Komisi a místopředsedu Komise, vysokého představitele Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku, aby výsledky tohoto přezkumu zohlednili s cílem navrhnout vhodné dodatečné legislativní změny a prováděcí pokyny;

4. zdůrazňuje, že je důležité zajistit, aby se tento režim ve stejném rozsahu zaměřoval i na hospodářské a finanční zdroje subjektů, které porušují lidská práva; pokud součástí přezkumu stávajícího režimu nebudou případy korupce, vyzývá EU a její členské státy, aby se inspirovaly legislativním návrhem Spojeného království na zavedení globálního režimu protikorupčních sankcí nebo globálním Magnitského zákonem přijatým v USA či kanadským zákonem usilujícím o spravedlnost pro oběti zkorumpovaných představitelů cizích států nebo jinými podobnými režimy a aby na úrovni EU přijaly protikorupční režim, který bude korupci trestat sankcemi a doplní globální režim sankcí EU v oblasti lidských práv;

5. vítá globální Magnitského zákon, který přijaly USA v roce 2016, a vůdčí úlohu, kterou hraje při inspirování dalších mezinárodních aktérů včetně EU v jejich úsilí o ochranu lidských práv;

6. vítá první prováděcí rozhodnutí přijatá v rámci tohoto režimu, která prokazují, že EU usiluje o řádné využívání tohoto nového ambiciózního nástroje; vybízí Radu, aby tento nástroj plně využívala, a posílila tak jeho dopad;

7. je přesvědčen o účinnosti nového režimu, včetně jeho odrazujících účinků; je pevně přesvědčen, že nejvyšší možné standardy, pokud jde o soudní přezkum a řádný dohled nad prováděním tohoto režimu, jsou nedílnou součástí zajišťování jeho legitimity; zdůrazňuje, že je třeba stávající seznamy pravidelně přezkoumávat, jasně definovat transparentní kritéria a metodiku pro zařazování sankcionovaných osob a subjektů na seznam a pro jejich vyřazování i vhodné právní postupy, jejichž prostřednictvím lze zařazení na seznam napadnout, aby byl zaručen pečlivý soudní přezkum a zajištěna práva na nápravu;

8. odsuzuje veškeré odvetné sankce uvalené na EU, její orgány nebo poslance, subjekty nebo občany jen proto, že prostřednictvím globálního režimu sankcí EU v oblasti lidských práv prosazují a chrání dodržování lidských práv, demokracie a právního státu; připomíná, že cílem odvetných opatření je odvrátit EU od provádění jejích globálních opatření na ochranu lidských práv v souladu s jejími závazky vyplývajícími ze Smluv; zdůrazňuje, že EU musí na odvetné sankce třetích zemí reagovat rychle, důrazně a koordinovaně a že musí zajistit, aby dvoustranné dohody s těmito zeměmi neoslabovaly globální režim sankcí EU v oblasti lidských práv ani obecnou důvěryhodnost zahraniční politiky EU;

9. zdůrazňuje potřebu soudržného a urychleného výkladu uplatňování a prosazování sankcí všemi členskými státy EU; naléhavě Komisi vyzývá, aby v rámci své úlohy strážkyně Smluv zajistila, aby vnitrostátní sankce za porušování sankcí EU byly účinné, přiměřené a odrazující; domnívá se, že pokud by v situacích, kdy dochází k neustálému porušování lidských práv, nebyla přijímána náležitá opatření, oslabilo by to strategii EU v oblasti lidských práv, její sankční politiku a důvěryhodnost; domnívá se, že k zajištění důslednějšího vymáhání sankcí je zapotřebí centralizovaný mechanismus dohledu nad jejich prováděním a dodržováním; vítá oznámení, že Komise navrhuje zřídit úložiště informací o sankcích a vypracovat plán (včetně kritérií a harmonogramu), který umožní přejít od odhalení systematického nedodržování sankcí EU k řízením o porušení Smlouvy před Soudním dvorem Evropské unie;

10. zdůrazňuje, že členské státy musí zajistit, aby orgány, společnosti a další subjekty se sídlem na jejich území plně dodržovaly rozhodnutí Rady o omezujících opatřeních; naléhavě členské státy a Komisi vyzývá, aby zlepšily vzájemnou spolupráci a výměnu informací, a vyzývá k posílenému evropskému mechanismu pro dohled a vymáhání; vyzývá Radu, aby pravidelně aktualizovala společnosti uvedené na sankčních seznamech, jelikož tyto společnosti často využívají právní mezery a hledají jiná kreativní řešení, aby se vyhnuly sankcím;

11. je přesvědčen, že porušování omezujících opatření, a zejména zmrazení majetku, představuje nezákonnou činnost poškozující finanční zájmy Unie; vyzývá, aby byla posouzena vhodnost revize směrnice (EU) 2017/1371 a nařízení Rady (EU) 2017/1939 s cílem pověřit Úřad evropského veřejného žalobce vyšetřováním a stíháním pachatelů a spolupachatelů trestných činů, které porušují omezující opatření přijatá v rámci globálního režimu sankcí EU v oblasti lidských práv;

Čtvrtek 8. července 2021

12. lituje toho, že Evropský parlament nehraje v tomto procesu žádnou institucionální úlohu; vyzývá k parlamentnímu dohledu nad globálním režimem sankcí EU v oblasti lidských práv a k posílení úlohy Evropského parlamentu při navrhování případů závažného porušování lidských práv s cílem zvýšit legitimitu tohoto globálního režimu a vyzývá ke zřízení zvláštní parlamentní pracovní skupiny, která bude kontrolovat uplatňování režimu sankcí; vyzývá ESVČ a Komisi k systematickému a institucionalizovanému podávání informací Parlamentu a členským státům a k jejich sdílení;

13. trvá na transparentním a inkluzivním procesu, který usnadní zapojení subjektů občanské společnosti, včetně zřízení poradního výboru na úrovni EU a pravidelných setkání s organizacemi občanské společnosti, obránci lidských práv a investigativními novináři, s cílem monitorovat současný stav režimu a zlepšit jeho uplatňování; vyzývá ESVČ, aby vydala pokyny, jak se do tohoto procesu zapojit, a zdůrazňuje, že pro poskytovatele informací, jako jsou obránci a organizace v oblasti lidských práv, je třeba zavést mechanismus k zajištění důvěrnosti a ochrany svědků;

14. zdůrazňuje, že cílené sankce musí usilovat o dosahování efektivních a trvalých výsledků; vyzývá Komisi, ESVČ a členské státy, aby vyčlenily odpovídající zdroje a odborné znalosti na prosazování a pravidelné sledování dopadu globálního režimu sankcí EU v oblasti lidských práv a aby podrobně sledovaly, které subjekty či osoby jsou na uvedené seznamy zařazovány nebo z nich jsou vyjímány; trvá na tom, že je třeba věnovat více pozornosti a zdrojů komunikaci s veřejností o sankčních seznamech, a to jak v EU, tak v dotčených zemích, mimo jiné překladem příslušné dokumentace do místního jazyka dotčených jednotlivců nebo subjektů;

15. připomíná, že k provádění sankčních režimů EU je zapotřebí jednotná a soudržná strategie, a vyzývá Komisi a ESVČ, aby zajistily soudržnost mezi globálním režimem sankcí EU v oblasti lidských práv a vnějšími politikami EU, zejména s jejími politikami v oblasti lidských práv a podpory demokracie i se společnou zahraniční a bezpečnostní politikou (SZBP) a společnou bezpečnostní a obrannou politikou (SBOP); dále vyzývá k soudržnosti mezi sankčními režimy EU a mezinárodním trestním právem, mezinárodním humanitárním právem a politikami EU týkajícími se právního státu a základních svobod;

16. zdůrazňuje, že je důležité, aby globální režim sankcí EU v oblasti lidských práv byl v souladu s omezujícími opatřeními EU pro jednotlivé země a horizontálními omezujícími opatřeními, odvětvovými opatřeními a zbrojními embargy a se stávajícími rámci pro sankce, zejména ve vztahu k Radě bezpečnosti OSN, a aby je doplňoval;

17. vyzývá EU, aby se Spojenými státy vytvořila transatlantickou alianci na ochranu demokracie po celém světě a aby navrhla soubor nástrojů na ochranu demokracie, který by zahrnoval společná opatření v oblasti sankcí a politiky proti praní peněz, a aby zajistila, že její sankční politika je propojena s unijními a mezinárodními vyšetřováními a řadou dalších mezinárodních nástrojů na obranu spravedlnosti, jako jsou mezinárodní soudy a iniciativa na vytvoření justičního centra EU;

18. je přesvědčen, že při provádění globálního režimu sankcí EU v oblasti lidských práv je vhodná spolupráce a koordinace s podobně smýšlejícími zeměmi; vyzývá Komisi a členské státy, aby při stanovování sankcí vycházely z úzké spolupráce a strategického vztahu mezi EU a USA založeného na společné historii a sdíleném souboru demokratických hodnot, a vyzývá k pravidelným diskusím o cílených sankcích, zejména v rámci transatlantického legislativního dialogu; vyzývá Komisi a ESVČ, aby spolupracovaly s vnějšími soudními institucemi, jako je Mezinárodní trestní soud, Evropský soud pro lidská práva, Meziamerický soud pro lidská práva, Africký soud pro lidská práva a práva národů a další soudy ad hoc, soudy podporované OSN a další orgány, včetně Úřadu vysokého komisaře OSN pro lidská práva a mezinárodních dohlížecích a monitorovacích orgánů, Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě, NATO a Rady Evropy, s cílem shromažďovat důkazy pro ukládání sankcí v rámci globálního režimu sankcí EU v oblasti lidských práv a odrazovat od závažného porušování lidských práv; vyzývá EU, aby usilovala o to, aby všechny země na světě ratifikovaly Římský statut Mezinárodního trestního soudu;

19. opakuje, že trestní stíhání pachatelů závažného porušování lidských práv a brutálních trestných činů prostřednictvím vnitrostátní nebo mezinárodní jurisdikce by mělo zůstat primárním cílem veškerého úsilí EU a jejích členských států v boji proti beztrestnosti; připomíná v tomto ohledu význam zásady univerzální jurisdikce a vítá nedávná soudní řízení, která v souvislosti s touto zásadou proběhla v řadě členských států;

20. zdůrazňuje, že je důležité, aby kandidátské země EU i potenciální kandidátské země dosáhly souladu s globálním režimem sankcí EU v oblasti lidských práv, a dospěly tak k širšímu souladu se společnou zahraniční a bezpečnostní politikou EU;

21. pověřuje svého předsedu, aby předal toto usnesení Radě, Komisi a místopředsedovi Komise, vysokému představiteli Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku.